

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa, 9 marca 2016

Adam Bodnar

III.552.3.2016.JA

**Pani
Elżbieta Rafalska
Minister Rodziny, Pracy
i Polityki Społecznej
ul. Nowogrodzka 1/3/5
00-513 Warszawa**

Uprzejmie informuję Panią Minister, że w trakcie niedawno odbytego spotkania w Szczecinie reprezentanci organizacji pozarządowej przedstawili mi problem wykluczenia dzieci z placówek opiekuńczo-wychowawczych z możliwości otrzymania Karty Dużej Rodziny.

W świetle art. 4 ustawy z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (Dz. U. z 2014 r. poz. 1863 ze zm.) prawo do posiadania Karty przysługuje członkowi rodziny wielodzietnej, przez którą rozumie się rodzinę, w której rodzic (rodzice) lub małżonek rodzica mają na utrzymaniu co najmniej troje dzieci w wieku do ukończenia 18-go roku życia lub do ukończenia 25-go roku życia, gdy dziecko uczy się w szkole lub szkole wyższej. W przypadku dzieci legitymujących się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności nie ma ograniczeń wiekowych. Definiując pojęcie członka rodziny ustawodawca, poza rodzicami i dziećmi oraz małżonkiem rodzica, mianem tym określił także rodziców zastępczych oraz osoby prowadzące rodzinny dom dziecka.

Karta Dużej Rodziny poświadcza prawo członka rodziny do systemu zniżek i dodatkowych uprawnień, a jej posiadacze mają możliwość korzystania z preferencyjnej oferty m.in. instytucji kultury, ośrodków rekreacyjnych, usług telekomunikacyjnych, księgarni. Posiadanie Karty ułatwia więc członkom rodziny dostęp do wielu dóbr i usług oraz obniża koszty codziennego życia.

Karta przyznawana jest dzieciom umieszczonym w rodzinnej pieczy zastępczej, której formami zgodnie z przepisami ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2015 r. poz. 332 ze zm.) są rodzina zastępcza

spokrewniona, niezawodowa, zawodowa, w tym zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowa specjalistyczna, a także rodzinny dom dziecka. Z prawa do tej szczególnej i istotnej formy wsparcia została wykluczona grupa dzieci pozbawionych opieki biologicznych rodziców przebywająca, z przyczyn od nich niezależnych, w instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Ograniczenie powyższe w mojej opinii nie znajduje uzasadnienia. Nie ulega bowiem wątpliwości, że dzieci nie mają wpływu na to do której z form pieczy zastępczej - rodzinnej czy instytucjonalnej - trafią wskutek interwencji Sądu Opiekuńczego. Skoro zatem ustawodawca uznał za celowe udzielanie wsparcia w postaci umożliwienia dostępu do Karty Dużej Rodziny poza rodzinami wielodzietnymi także dzieciom z pieczy zastępczej, to winien to czynić bez wyjątku. Nieuprawnione preferowanie jednej z grup dzieci podlegających szczególnej opiece i pomocy państwa poprzez wyeliminowanie dzieci przebywających w pieczy instytucjonalnej z dostępu do Karty Dużej Rodziny może spotkać się z zarzutem naruszenia zagwarantowanej konstytucyjnie zasady równości. Wprawdzie w świetle orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego możliwe jest odstępstwo od zasady równego traktowania, gdyż nie zawsze nierówne traktowanie oznacza dyskryminację, to jednak w tym przypadku warunki, umożliwiające uznanie zróżnicowania podmiotów podobnych za zgodne z Konstytucją RP mogą budzić istotne wątpliwości. Trudno jest także określić, czemu w istocie, poza względami oszczędnościowymi, służyć ma wprowadzone ograniczenie.

Pragnę zwrócić uwagę, że to na władzy publicznej spoczywa obowiązek kreowania spójnej systemowo polityki socjalnej oraz wspierającej dzieci i rodzinę, a gwarancje szczególnej pomocy i opieki władz publicznych względem dzieci pozbawionych opieki rodziców, wynikające z art. 72 ust. 2 Konstytucji RP, nie mogą być respektowane wybiórczo.

W związku z powyższym, działając na podstawie art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2014 r. poz. 1648 ze zm.) uprzejmie proszę Panią Minister o ustosunkowanie się do podnoszonych wątpliwości oraz poinformowanie o zamierzeniach w zakresie skutecznego zabezpieczenia praw wszystkich dzieci przebywających w pieczy zastępczej.

Podpis na oryginale